

Datum: 's-Hertogenbosch, 8 mei 2014

Betreft: tekenproblematiek

Geacht college,

Graag uw aandacht voor het volgende. Studies laten zien dat het aantal teken en het percentage teken dat geïnfecteerd is verder toeneemt. Jaarlijks worden er ongeveer 1,2 miljoen Nederlanders door een teek gebeten. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de veranderende klimaatomstandigheden, meer groen in de stad en het gegeven dat mensen meer de natuur in trekken. Teken zijn koudbloedige beestjes en worden pas boven een bepaalde temperatuur actief. In de natuur vaak pas vanaf een graad of 7 Celsius. Het gemiddelde aantal dagen in Nederland met temperaturen boven de 7 graden is sinds 1985 met 30 dagen toegenomen. Het lijkt er dus op dat teken veel meer dagen per jaar actief zijn dan voorheen en op zoek zijn naar een bloedmaaltijd bij een gastheer of slachtoffer. Tevens worden er steeds vaker infecties in het buitenland opgelopen. Het tekenseizoen begint in april. Elk jaar weer, worden er vele tienduizenden mensen gebeten.

De ziekte van Lyme

Ongeveer 18 procent van de teken draagt de Borrelia-bacterie bij zich. Ongeveer 1 op de 70 mensen wordt daarbij met de Borrelia-bacterie besmet, welke bacterie de ziekte van Lyme veroorzaakt. In 2009 hebben huisartsen bij 22.000 mensen symptomen van de ziekte van Lyme vastgesteld. Dat zijn 5000 mensen meer dan in 2005 en zelfs 16.000 meer dan in 1994. De ziekte van Lyme is een multi-systeem ziekte. Het kan leiden tot o.a. neurologische (zenuwstelsel/hersenen), dermatologische (huid), reumatologische (spieren en gewrichten), cardiologische (hart), ophthalmologische (ogen) en psychiatrische klachten. Chronische Lyme kan leiden tot arbeidsongeschiktheid. Men schat dat er in Nederland ongeveer 300.000 mensen met de ziekte van Lyme rondlopen die niet als zodanig zijn gediagnostiseerd. Een effectieve behandeling van chronische Lyme is helaas nog niet voorhanden.

Meer bosgebieden en ecologische hoofdstructuur

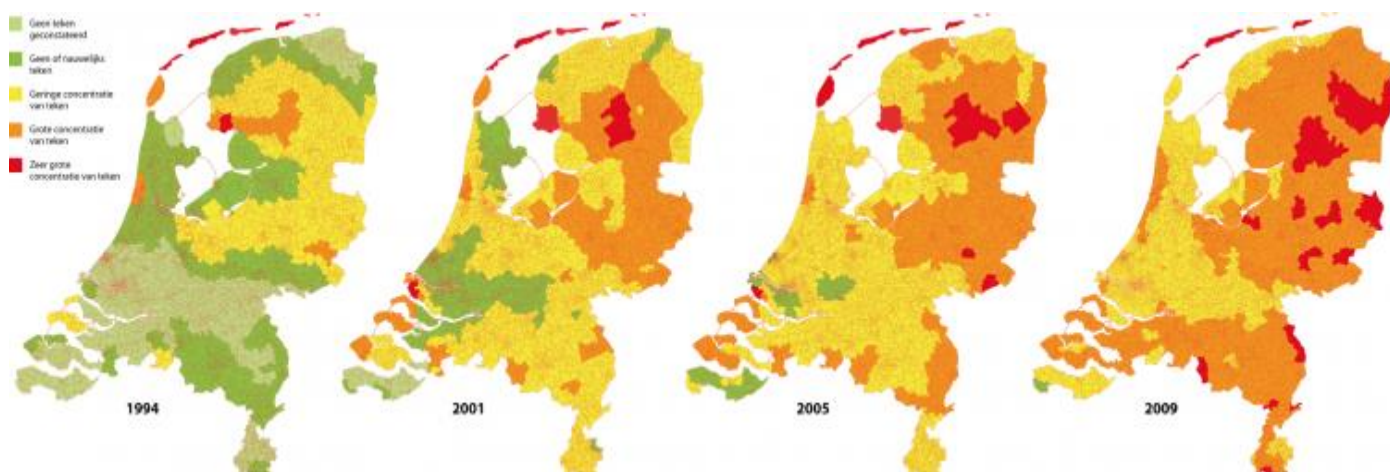
Het landschap is anders dan vroeger. Bij een vergelijking van oude kaarten van het landgebruik met kaarten van vandaag wordt duidelijk dat het oppervlak van gebieden waar teken kunnen voorkomen in de afgelopen 10 jaar is toegenomen met ongeveer 20 procent. Vooral het oppervlak aan bosrijke gebieden is gegroeid ten koste van land- en akkerbouwgebieden. Het vergroten en verbinden van natuurgebieden is een bewuste keuze van de overheid geweest om zo te komen tot één ecologische hoofdstructuur. Zo kunnen planten en dieren, maar ook hun parasieten en ziektekiemen, zich makkelijker handhaven en verspreiden over meer gebieden. Het lijkt erop dat teken en de ziekte van Lyme dus ook profiteren van het Nederlandse natuurbeleid.

Gemeentelijke bossen en natuurgebieden

In de gemeente Den Bosch en omgeving liggen vele openbaar toegankelijke bossen, landgoederen en natuurgebieden. De gemeente heeft zelf ook bossen en natuurgebieden in bezit en beheer, waaronder het Eikenburgbos, het Vinkelsebos en het Mariaburgbos in de Hooge Heide, de struingebieden van de Diezemonding, de natuurdelen van het Engelermeer, de Haverleij, etc. etc. Daarnaast zijn er nog de diverse parken, zoals het Zuiderpark en het Prins Hendrikpark. De stichting Boom en Bosch is blij met zoveel natuur en bossen in en rondom onze stad. Ook voor recreatief medegebruik. Wij willen echter dat gebruikers en bezoekers van onze bossen en natuurgebieden hiervan op een verantwoorde wijze kunnen verblijven. Dat kan door het geven van actieve voorlichting over de risico's van teken bij de ingang van een opengesteld bos- of natuurgebied, maar ook op de website van de gemeente en overige natuurbeheerders, zoals het Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en Natuurmonumenten. Ook particuliere bouseigenaren kunnen hierin hun verantwoordelijkheid nemen. Door de handen ineen te slaan en hier gezamenlijk in op te trekken kunnen veel bezoekers worden bereikt. Want voorkomen is in deze beter dan genezen. Chronische Lyme is namelijk niet te genezen.

De overheid heeft een zorgplicht jegens haar burgers. Vanuit deze zorgplicht mag van de gemeente een proactieve houding worden verwacht in het voorkomen van tekenbeten. Sporters en wandelaars zijn zich vaak niet of onvoldoende bewust van de gevaren van een tekenbeet. Zo is er recentelijk een bosmarathon gehouden in Maliskamp. Vanuit de organisatie is voorlichting over teken niet meegenomen, terwijl het in het Eikenburgbos stikt van de teken. Door het nemen van simpele voorzorgsmaatregelen en aanpassing van gedrag, door bijvoorbeeld niet buiten de wandelpaden te treden, kunnen veel tekenbeten en daarmee potentiële infecties worden voorkomen. Het RIVM heeft veel voorlichtingsmateriaal gepubliceerd. Daarnaast geeft de GGD voorlichting over het **voorkomen** van een tekenbeet. Zowel op de website als op locatie in de vorm van voorlichtingscampagnes. Daar zou de gemeente meer gebruik van kunnen maken.

Het aantal tekenbeten is de laatste 10 jaar verdubbeld en het aantal ziektegevallen van Lyme is in 15 jaar verviervoudigd.

De geografische verspreiding van huisartsconsulten voor tekenbeten in Nederland in 1994, 2001, 2005 en 2009. (Bron: RIVM)

Het RIVM richt zich hoofdzakelijk op controle achteraf. De GGD richt zich ook op preventie door voorlichting te geven over hoe een tekenbeet te voorkomen.

Zo weten veel burgers niet dat:

- teken niet alleen voorkomen in bossen, maar ook in duinen, weilanden, parken, heide en tuinen;
- bedekkende kleding (met name lange broek in de sokken) een goede manier is om u te beschermen tegen tekenbeten;
- u ook uw kleding kunt inspraken met DEET, zodat teken niet snel op uw lichaam terecht kunnen komen;
- de huid insmeren met muggenmelk, waar minimaal 30% DEET in zit, ook werkt tegen tekenbeten;
- muggenmelk bij de drogist en apotheek verkrijgbaar is;
- u na elk natuurbezoek uw lichaam het beste kunt controleren op tekenbeten;
- teken niet uit bomen vallen, maar zich verschuilen in struikgewas tot 1,5 meter hoog;

De stichting Boom en Bosch vraagt zich af of de gemeente niet meer kan doen aan preventie, door bijvoorbeeld een breed opgezette voorlichtingscampagne over het voorkomen van tekenbeten op te starten. Daarbij denken wij aan het onder de aandacht brengen van de tekenradar op internet, voorlichting op de gemeentelijke website, de Bossche Omroep en Facebook, maar ook door maatregelen in het veld door bij de ingang van onze bos- en natuurgebieden bezoekers te waarschuwen en voor te lichten. In bos- en natuurgebieden zitten namelijk verhoudingsgewijs meer teken dan in de stad. De simpele reden hiervoor is dat hier meer (kleine)zoogdieren voorkomen. In de natte gedeeltes, zoals in het oostelijk gedeelte van Bos en Wei en in het Eikenburgbos, stikt het in deze tijd van de teken. Er valt dus met actieve voorlichting winst te behalen in de bossen, parken, natuurgebieden en landgoederen. Wij zien hierin een taak voor de gemeente weggelegd. Tot slot gaat het ook om voorlichting aan de werkers in het groen.

Om te komen tot vermindering van het aantal tekenbeten en daarmee het risico op besmetting met de ziekte van Lyme, willen wij u de volgende suggesties voorleggen.

- 1) Onze burgers op een proactieve manier informeren over de kans op en het risico van een tekenbeet. Zowel interactief, in publicaties als in het veld bij de ingang van gemeentelijke bos- en natuurgebieden. Een eventueel samen met de GGD op te pakken en te ontwikkelen preventieprogramma. Daarbij de suggestie om de GGD uit te nodigen om aanwezig te zijn bij georganiseerde activiteiten in de gemeentelijke bossen en natuurgebieden, zoals een marathon of jeugdkamp.
- 2) Het tekenprobleem integraal te benaderen door met de regiogemeenten af te stemmen en deze hierbij te betrekken. Te denken valt aan een gezamenlijk op te stellen Programma van Aanpak Tekensproblematiek (PAT). Een soort toolbox waar ook particuliere bos- en natuurbeheerders gebruik van kunnen maken.

In afwachting van uw reactie en actie verblijven wij met vriendelijke groet,

Helmus Boons, Voorzitter.

Arie Bijl, Secretaris.

